

Zonder terug te komen op de theorieën van de piek en van de met punten voorziene knods, reeds met roem bestreden door Huydecoper in zijne aantekeningen op de rijmkronijk van Melis Stoke, ontleedt de Heer van Malderghem de legende van de hellebaard, die, zooals hij zegt, een waardige tegenhanger is van den *would-be Goedendag* met beslagring en landspunt.

Het vaderschap ervan komt toe aan Paulin Paris, den nieuwen uitgever van de *Grandes Chroniques de France*. Violet-le-Duc, „voor wien de oudheidkunde overigens

nooit geheimen heeft gehad”, en de Fransche majoor E. Hardy hebben buiten hun weten een zeer krachtig aandeel aan hare verbreiding gehad.

Deze uitlegging berust alleen op de verkeerde lezing van een enkel woord.

In het hoofdstuk over den slag van Kortrijk, waar gesproken wordt over de door de Vlamingen gebruikte wapens, zeggen de *Grandes Chroniques de France*, dat zij waren wel *amorcées* (1). P. Paris stelde in de plaats van dit woord, dat een beteekenis heeft, het woord *ancorées*, dat er geen heeft, en, zijn dwaling nog vergrootende, commentarieerde hij dat in de romaansche woordenlijst niet bestaande woord, en verklaarde het door de bewering dat „des lances ancorées sont des lances terminées en forme d'ancres, à peu près comme des hallebardes”.

De Heer van Malderghem verwerpt op zijne beurt alles wat met de beschrijving van den krijgsman Guiart in tegenspraak is en verklaart deze naar de technische gegevens, zonder bij eenig woord van zijne natuurlijke beteekenis af te wijken. Hij komt tot deze slotsom: Het ijzer van den *Goedendag*, aan „grons bastons pesans” vastgehecht, was aan den eenen kant dik, om mede te slaan, — aan den anderen geslepen, om te snijden, en had bovendien een

DE « GOEDENDAG »

zeer spitse punt, om te steken. Het was dus een groote kling of lemmer, ongeveer in den vorm van een recht-hoekigen driehoek, omdat de kant die als knods moest dienen, naar den regel althans, recht behoorde te zijn, terwijl de andere zijde, van de punt af, eene eenigszins diagonale lijn moest volgen, om aan het ijzer voor het gebruik, waartoe het bestemd was, meer sterkte te geven.

Maar dan is dat wapen niet anders dan een kouter!

De geschiedschrijver Giovanni Villani, die het slagveld van Pevelenberg bezocht had, zegt dat de Goedendag

(1) „Amorcés est à guise de rasoir” (*Anseis*, in *La Curne de Sainte Paleye, Dict. de l'ancien langage François*).

vooral het wapen was der arme lieden. Nu weet men welk belangrijk deel aan dien bloedigen veldslag genomen werd door het landvolk, dat zich op eigen kosten moest wapenen, en zich van de gereedschappen van hun handwerk bediende om huis en haard te verdedigen. Alle andere landbouwgereedschappen, de zeis, het snoeimes, de hooivork, de hak, de dorschvlegel, de bijl, die door de ridderschap werden overgenomen en verbeterd, — hebben zij niet als wapen gediend bij de boerenopstanden? En zou dan het kouter, dat ontzachtelijke mes, dat nog in onze dagen, volgens de wet, niet onbeheerd mag blijven liggen, aan straten, wegen, op openbare plaatsen en in het land, op boete van één tot tien franken, — zou dan het kouter ook niet als wapen gebruikt zijn door de te velde trekkende boeren?

De heer van Malderghem ondersteunt deze stelling met veel wetenschap, door aanhaling en uitlegging van verschillende teksten, waarvan ik slechts eene zal vermelden, ontleend aan den bijbel in handschrift van den Vlaamschen dichter van Maerlant (einde der XIIIe eeuw). Bij die plaats behoort eene miniatuurteekening, voorstellende den rechter Samgar, in de kleeding van een ridder van den tijd van den Vlaamschen dichter, en gewapend met het beruchte kouter, waarmede hij, volgens de fantastische legende, alleen zes honderd Filistijnen versloeg:

„Sangher was rechter daer naer.
Mar hine levede war (sic!) . i . iaer.
Tien tiden wilden de filisteen
Ysrael storen over een.
Mar Sangher halp hem uter nod,
Ende sloegher daer . d n . (5000) dod.
Allene selve metter vard.
Met eenen coutere sonder sterd.

Waarschijnlijk heeft Maerlant, omdat dat wapen zoo algemeen bekend was bij het Vlaamsche volk, en van zulk een krachtige uitwerking, den wreker Israëls bij

De rechter Samgar, gewapend met het kouter (Hs. van het einde der XIIIe eeuw; Kon. Bibl. te Brussel, N°. 15001, f°. 30).

voorkeur met het kouter gewapend, liever dan met den drijfstock van den ossenhoeder, die door de geleerde uitleggers van den bijbel als het wapen beschouwd werd, waarvan Samgar zich bediende om de vijanden van zijn stam te vernietigen.

De macht van dat wapen verklaart de gruwelijke verliezen door de *Goedendags* aan de Fransche ridderschap toegebracht, volgens het getuigenis der kroniekschrijvers:

„En soy défendant fery ledit Cannaux d'un godandart ou pique de Flandres un cop seulement, dont mort s'ensuy.”

(La Curne de Sainte-Palaye)